A Teaching from the Maor V'shemesh
Rabbi Michael Balinsky

הגדה של פסח - נוסח ההגדה
עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ ה׳ אֱלֹקינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה. וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם.
וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם.
וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח׃
מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק
וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן
קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית׃

We were slaves to Pharaoh in Egypt, and the Lord, our God, took us out from there with a strong hand and with an outstretched arm. If the Holy One, blessed be He, had not taken our fathers out of Egypt, then we, our children and our children's children would have remained enslaved to Pharaoh in Egypt. Even if all of us were wise, all of us understanding, all of us knowing the Torah, we would still be obligated to discuss the exodus from Egypt; and everyone who discusses the exodus from Egypt at length is praiseworthy.

It happened that Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Elazar ben Azaryah, Rabbi Akiva and Rabbi Tarphon were reclining [at a seder] in B'nei Berak. They were discussing the exodus from Egypt all that night, until their students came and told them: "Our Masters! The time has come for reciting the morning Shema!"

Zohar

Come and see: *Look, the Children of Israel did not listen to me, and how will Pharaoh listen to me, and I am uncircumcised of lips?* (Exodus 6:12). But it is previously written: *No man of words am I…for I am heavy of mouth and heavy of tongue* (ibid. 4:10), and the blessed Holy One replied to him, *Who gives a mouth to a human being? Who makes him mute…?* (ibid., 11), and He said, *I myself will be with your mouth* (ibid., 12). Would you imagine that it was not so? Yet now he says, *I am uncircumcised of lips!* If so, where is the word that the blessed Holy One promised him previously?

However, it is a mystery. Moses is voice, and speech, which is his word, was in exile; so he was 'uncircumcised' – obstructed from expressing words. He said, '*How will Pharaoh listen to me*, when my word is in exile? For I have no word! I am voice; word will be lacking, for She is in exile.' Consequently, the blessed Holy One made Aaron his partner.

"Come and see: As long as speech was in exile, voice withdrew from it, and the word was obstructed, voiceless. When Moses appeared, voice appeared. Moses was voice without word, which was in exile; as long as speech was in exile, Moses proceeded as speechless voice. And so it continued until they approached Mount Sinai and the Torah was given, whereupon voice united with speech, and then the word spoke, as is written: *Elohim spoke all these words* (Exodus 20:1). Then Moses became complete with the word fittingly – voice and speech as one in consummation.

Translation by Daniel Matt

Rebbi Kalonymus Kalman Epstein (1754-1823), was a disciple of R' Elimelech of Lizhensk, and after his death, of most of his major disciples. R' Kalonymus **Kalman** continued his master's path of expounded on the role of the *Tzaddik*.

ספר מאור ושמש - רמזי פסח ד״ה עבדים

גם מה טעם לסיפור יציאת מצרים הלא עברו עלינו כמה גליות וה׳ עזרנו ולא נצטוינו בסיפור ומה נשתנה גלות מצרים שמצוה לספר יציאתו:

יראה בזה על פי מאמר חז״ל בזכות שלשה דברים נגאלו ממצרים שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם וכו׳. ויש להתבונן מה שלא שינו את שמם ומה מעלתו. גם אמרו שלא שינו את לשונם איך היה באפשרי לדבר לשון הקודש תמיד הלא בין עם ולשון אחרת התגוררו אשר לא הבינו לשון הקודש והיו מוכרחין לדבר עמהם בלשונם. גם מהו גריעות שינוי הלשון.

והנה איתא בכתבי האר״י ז״ל שאחיזת פרעה היה במיצר הגרון, ופרעה אותיות הערף שהיה לו אחיזה בעורף, והוא כי כל החיצונים מגמתן לבלבל את ישראל מעבודת השם כדי שתרד אליהם השפעת הקדושה הראויות לירד על הכנסת ישראל, ופרעה היתה מגמתו לעשוק הקול היוצא ממיצר הגרון לבא לבחינת דיבור על ידי שיבלבלם בשקרים ודומיהן כדי שישתעבדו תחת הסטרא אחרא על ידי שלא ידברו הדיבור בקדושה. וזהו שאמרו בזוהר הקדוש שבמצרים היה הדיבור בגלות שלא יכלו לדבר הדיבור בדחילו ורחימו כראוי, ולזה נקרא פרעה אותיות פה רע שכל מגמתו היה להביא דיבור פיהם אל הרע שהוא הסטרא אחרא. וזה שאמר משה כי כבד פה וכבד לשון אנכי ואיך ישמעני פרעה שהרי הגאולה העיקרית הוא להוציא הדיבור מהגלות שהוא עתה בהגלות, ואם כן איך ישמעני פרעה שאוכל לגאלם על ידי דיבורי אליו מאחר שהדיבור הוא בהגלות תחת ידו.

ולכן אבותינו בזכות שנלחמו מלחמת מצוה ולא הניחו את הסטרא אחרא להתגבר על יהם בזה מחמת שלא שינו את לשונם ושמרו ברית הלשון שלא יהיה נפגם לכן נגאלו בזכות זה. ובחינת הגאולה היה על ידי שהאיר הקב״ה על הדיבור אור המוחין עילאין שהם אהי״ה הוי״ה אהי״ה שהם גימטריא ס״ח ונתבטל אחיזת החיצונים מהדיבור. ולכן אנו קורין לחג הזה פסח לא חג המצות מפני שעיקר הגאולה היה על ידי השפעת המוחין עילאין אל הפה. וזהו פסח נוטריקון פה סח שנמשך על הפה השפעת המוחין שהם גימטריא ס״ח. ומטעם זה סיפור יציאת מצרים נוהג לדורות מפני שמתעורר העת שיצא אז הדיבור מהגלות לדבר דיבורים באמת. ולזה בכל שנה ושנה בעת הזאת הסיפור הזה מועיל לטהר דיבורו ולהוציאו מתחת הסטרא אחרא ולהביאו אל הקדושה כמו שהיה אז בצאתם ממצרים שנגאל הדיבור. וזהו עבדים היינו וכו׳ ואילו לא הוציא הקב״ה וכו׳ משועבדין היינו לפרעה, פירוש כי לולי ה׳ עזרנו והשפיע אור המוחין עילאין להוציא הדיבור מהגלות, היינו משועבדין לפרעה פירוש שהיינו משועבדין בדיבורינו תחת הסטרא אחרא שהוא הפה רע שלא היה במעשינו לבטל הקליפות מבלבלי הדיבור. ולכן אפילו כולנו חכמים וכו׳ מצוה עלינו לספר וכו׳, תיבת לספר יש לפרשו מלשון ספיר, פירוש שאפילו מי שהוא חכם גדול ונבון ויודע את התורה לא יחזיק עצמו במעלה זו שכבר דיבוריו הם ברורים ונקיים וקדושים רק המצוה לספר פירוש להאיר ולברר הדיבור ולקדשו על ידי סיפור יציאת מצרים, שהסיפור הזה מועיל לטהר הדיבור כנזכר שאז הזמן גורם לפעול זה מפני שנגאל הדיבור בעת הזאת. וזה רומז גם כן באמרו מעשה ברבי אליעזר וכו׳ והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם וכו׳, שידוע מאמר חז״ל שמע השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיך שעיקר קבלת עול מלכות שמים הוא בדיבור הקריאת שמע, והרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים באמת ובדחילו ורחימו צריך שישמור שלא יפגום ברית הלשון ושיהיה דיבורו ברור ונקי כדי שלא יתאחזו החיצונים לבלבלו בעת שמקבל עליו עול מלכות שמים וכנ״ל. והנה אותן החכמים המשיכו קדושה גדולה כל כך בדיבורם על ידי סיפור יציאת מצרים עד שגם תלמידיהם הרגישו קדושה ההיא וגם עליהם נמשך קדושה על ידי רבותיהם, ועל כן באו ואמרו שהגיע זמן קריאת שמע פירוש שאנו מרגישין גודל קדושה העליונה שנמשך לדיבורכם שעל ידי דיבור קדוש כזה שנתקדש על ידי הסיפור יציאת מצרים ראוי לקבל עליו עול מלכות שמים באמת ובדחילו ורחימו:

Also, what is the reason that *sipur*, telling the story of the exodus from Egypt is necessary? There were a number of exiles in hour history and God came to our aid but there was no command to tell their story. How is the exile in Egypt different that it warranted a command of *sippur* when we came out?

This can be seen in light of the teaching of our sages that through the merit of three things we were redeemed from Egypt: We did not change our names nor our language. What was the significance of not changing our names. They also said we did not change our language, but how was this possible? We could not always speak Hebrew (*lashon hakodesh*) for we dwelled with another nation, who did not understand Hebrew and spoke a different language. We would have been forcedto speak their language. Furthermore what is demeaning in changing our language?

In the writings of the *ARI* (Rabbi Isaac Luria), Pharoah's power over us was in the narrow part of the throat. Pharoah is made up of the same letters as *oref*, which is the nape of the neck. He had us by the neck; that is, the purpose of all external influences is to confuse Israel and distract Israel from serving God which would normally allow the holy Divine overflow that is fit to come down on *Kenesset Yisrael* (Jewish People as single entity). The intent of Pharoah was to oppress the sound which comes from the narrow of the throat from becoming speech. This was done by confusing it with falsehoods in order that Israel should be enslaved (subservient) to the "*Sitra Achra*" (other side) through not being able to speak holy speech. This is what is stated in the Zohar that in Egypt speech was in Exile..

For this reason Pharoah comes from *Peh Ra, (evil mouth),* because his whole purpose was to corrupt their speech to evil which is the *Sitra Achra.* When the Torah says of Moses that he is unable to speak, and how will Pharoah listen to him, this is because the primary redemption was to be of speech that was then in Exile. How then would could Moses speak to Pharoah and be able to redeem the Jews if speech was in Exile because of Pharoah?

Therefore because of the *milhemet mitzvah* that they waged and did not allow the *sitra achra* to dominate them through their not changing their language and preserving their covenant of speech, they were redeemed through this merit. And this aspect of redemption was through God lighting the light of a higher life force which is *ehyeh havayah,ehyeh* which is equal to *sach* (68)in *gematria* and annulled the hold on the externals of speech.

....Therefore we call this holiday *Pesach (Peh Sach)* and not *Hag Hamatzot* for the overflow of the inner force onto the mouth. And this is the reason that telling the story of the Exodus is an ongoing commandment because it recreates the moment when our speech was redeemed from exile to become authentic speech. Each year at this time when we tell the story, our speech can be purified and taken out from the *Sitra Achra* and brought to holiness as it was at the first Exodus. And this is *avadim hayenu*-If God had not brought us out we would still be enslaved to Pharoah, the explanation being that our speech would still be enslaved to Pharoah were it not for God helping us and the light of the divine life force overflow that brought out speech from exile. If not for this our speech would still be enslaved to the sitra achra which is the *peh ra* (evil mouth) which our deeds alone could not break through the shells that confuse and corrupt speech.

Therefore even if we were all sages… it is a mitzvah to tell the story.. The word *sapper* can be read as *sapir*, the explanation being that even if one is a great sage and knows the Torah, he cannot assume his speech is clear, pure and holy. Rather the mitzvah to tell the story is understood as to enlighten and clarify speech and to sanctify it through the telling of the Exodus for this telling of the Exodus will serve to purify speech as it was, for this time brings this to fruition because speech was redeemed at this moment. And this is alluded to in the story of the sages in that they were telling the story the whole night until their students came. The statement of the sages that *Shema* means you should be able to hear the words that your mouth is articulating, because the primary act of accepting the yoke of the Kingship of Heaven is through the reciting of the *Shema*. The one who wants to accept the yoke of the Kingship of Heaven in the proper manner must be careful not to cause any imperfection in the covenant of *lashon* in order that his language be clear and proper and he is not grasping onto external confusions when he accepts the yoke of Kingship of Heaven. Those sages extended the sanctity to such an extent that their students felt it and they were drawn to holiness through their teachers. They therefore came and said it is time to recite the *Shema* meaning that they felt this great, high sanctity which was the result of their speech, for through this holy speech which was sanctified through the telling of the story of the Exodus from Egypt, they were now fit to properly accept upon themselves the yoke of heaven in truth.

Translation by Michael Balinsky

Pharoah פַּרְעֹה

Peh Ra פֶּה רַע

H'oreph הערף

Pesach פֶּסַח

Peh Sach פֶּה סַח